

El coronel sentimental

Joan Daniel Bezsonoff

Avui us revelaré un nou secret. Cada estiu llegeixi una novel·la del senyor de Balzac. Enguany toca *Le cabinet des antiques*. Al lector que no domini el francès, li aconsellaré *El coronel Chabert*, traduït elegantment al català per Josep Maria Muñoz, director i editor de L'Avenç.

Enmig de la galeria de monstres de *La comèdia humana*, el personatge del coronel Chabert és un oasi, un parèntesi molt emocionant, un homenatge a tots els *grognards* ('rondinaires') herois de les guerres napoleòniques que els van dur d'Egipte als llacs de la Prússia Oriental, de les serres andaluses a les esglésies de Moscou. Si bé Balzac tenia sentit de l'humor, com ho palesen els seus *Cent Contes drolatíques*, on plagia el francès del segle XVI –*le moyen français*–, no es pot dir que l'univers balzaquià sigui pas gaire alegre.

El coronel Chabert és un dels episodis més punyents de tota l'obra de l'autor. Talment un espectre, desferra nostàlgica i malgirbada, l'ex-coronel Hyacinthe Chabert es presenta al bufet del seu procurador, el senyor Derville. El vell militar hi desferma la hilaritat dels joves treballadors. Sense perdre la dignitat, en una escena inoblidable –una de les més fortes de tota la literatura francesa– el coronel, greument ferit, torna al món dels vius. "Monsieur, lui dit Derville, à qui ai-je l'honneur de parler? / —Au colonel Chabert. / —Lequel? / —Celui qui est mort à Eylau— répondit le vieillard." Els qui han tingut la sort de veure'n l'adaptació cinematogràfica de René Le Henaff, estrenada el 1943 i molt fidel al llibre original, no poden oblidar ni la veu ni la mirada de Raimu, el més gran actor del món, segons Orson Welles.

El coronel descobreix que la Ro-

El coronel Chabert

HONORÉ DE BALZAC

Traducció de Josep Maria Muñoz

Editorial L'Avenç

Barcelona, 2012

88 pàgines / 12 euros

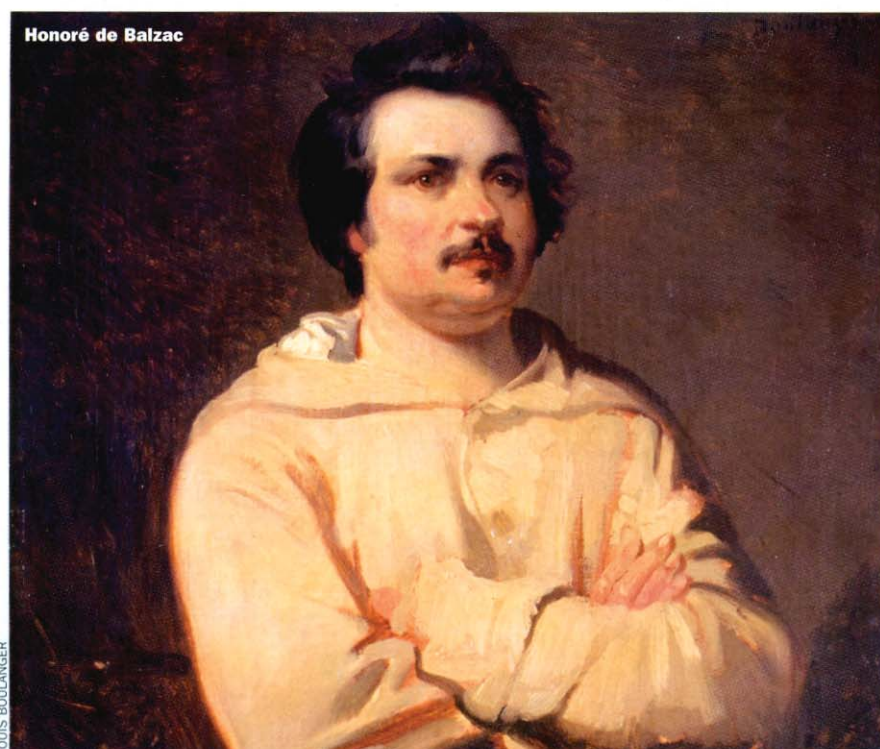

se Chapotel, la seua dona, creient-lo mort, s'ha tornat a casar. Ara és la

comtessa Ferraud i titlla el coronel de vil impostor. El tema de la falsa vídua, vell com l'ens humà, constitueix un argument clàssic. Sense cercar lluny, recordi el film *Le retour de Martin Guerre*, de Daniel Vigne, o l'impagable *La cuisine au beurre*, comèdia de Gilles Grangier amb Fernandel i Bourvil. Honoré de Balzac renova el tòpic tot estudiant, amb la minúcia d'un egipciòleg prussià, els mecanismes notariais. No donaré pas tots els detalls de la intriga cruel i pessimista. Aquesta citació d'Antoine Blondin podria resumir el llibre. "En vérité, je suis fou de tristesse. Je me demande pourquoi je ne suis pas encore mort" (a *Le flâneur de la rive gauche*).

El títol original era *La transacció*, quan va sortir la primera versió del relat a la revista *L'Artiste* el 1832, abans de la versió definitiva del 1844. Hi hauria convingut perfectament si el novel·lista, genial i sentimental, no hagués preferit d'homenatjar la figura del soldat heroic. Si, com deia Balzac, el pare Goriot és el Crist de la Paternitat, el coronel Chabert és el sant màrtir de l'amor traït.

<http://mitropane.vefblog.net>

LOUIS BOULANGER